

treh križalic in iz sedem drugih vojnih ladij.

Nemški »Rdeči križ« v Tripolisu.

Berolin, 11. januarja. (Zasebno.) Včeraj je odpotovala ekspedicija nemškega »Rdečega križa« v Tripolis, da streže ranjenim Turkom in Arabcem. Ekspedicija ostane v Tripolisu tri mesece.

Di Palma o položaju.

Rim, 11. januarja. (Zas.) Znani laški poslanec Di Palma objavlja članek, ki obravnava, kakšno stališče mora italijanska politika zavzeti, ko zasede Italija tripoliško provinco. Poslanec izvaja: če je obračala dozda Italija svojo pozornost na Jadransko morje, mora odslej stremiti za tem, da ostane pozicija trozveze glede na Sredozemsko morje v ravnotežju z brodovji tripelentente.

Ljudsko štetje na Ogrskem.

Ogrska vlada je rezultat ljudskega štetja za leto 1910. saj deloma objavila. Prirastek od leta 1900 znaša:

Pri vsem prebivalstvu: 1.505.415, to je 8,96%; pri Mažarih: 696.909, to je 8,9%; pri Rumunih: 268.304, to je 9,57%; pri Nemcih: 217.175, to je 10,85%; pri Judih: 102.604, to je 12,3%; pri Slovaki: 97.522, to je 4,9%; pri Srbi: 61.137, to je 13,9%; pri Hrvatih: 15.051, to je 8,1%; pri Rusini: 11.831, to je 2,8%; pri drugih (?): 34.842, to je 10%.

Kakor se vidi, so se najbolj pomnožili Srbi, Judi, Nemci (od Judov pa je tudi 70%, ki nemško govorijo), Rumuni, šele za temi pridejo Mažari, za njimi Hrvati; najmenj so se pomnožili Rusini in Slovaki, ki se pač silno izseljujejo.

Ako pomislimo, da je bilo leta 1900 od vsega prebivalstva Mažarov 46,5%, Rumunov 16,75%, Nemcev 21,1%, Slovakov 11,53%, Judov 5,9%, Srbov 2,73%, Hrvatov 1,08%, Rusinov 2,38%, »drugih« 1,83%, potem razvidimo, da se mažarstvo kljub vsemu prizadevanju vlade, šole, industrije itd., da bi se narodnosti pomažarile, Mažari pa bolj plodili, komej zdrži. Pomažarjevalna politika nima nobenih vspehov — to te številke čisto jasno kažejo.

DRUGI AVSTRIJSKI DREADNOUGHT.

»Fremdenblatta« poroča, da bodo drugi avstrijski dreadnought spustili v morje meseca marca t. l. — »Zeit« določa datum natančno na 20. marca. Imena drugi dreadnought še nima. Prvi dreadnought »Viribus Unitis« se pridruži brodovju baje še to jesen.

ZMEDE V TURČIJI IN NA BALKANU.

Carigrad, 11. januarja. (Zas.) Turška zbornica še ni končala razprave o izpremembi ustave. Splošno sodijo, da bo sultan zbornico razpustil. V Carigradu je pozvala vlada še 3000 orožnikov. Hilmi paša je izjavil, da bo tekla pri novih volitvah kri in da bi bilo najbolje, če se razpust zbornice za eno leto odgodi.

Solun, 11. januarja. (Kor. urad.) Z ozirom na priprave in grožnje bolgarskih revolucionarnih odborov je turška vlada proglasila obsedno stanje v Istipu in Köprülüju.

Carigrad, 11. januarja. (Zas.) Turška vlada je opozorila velevlasti, da koncentriira Črnogora vojske in da so med Malisori zopet nastali nemiri.

da se ovekoveči nele v knjigi naše povestnice, temveč, da se predstavi ljudstvu tudi v zgodovinski povesti in v drami. Površno sodi, kdor tu ne vidi drugega kakor prehod iz suženjstva v suženjstvo. Tudi odpor proti tujemu nasilstvu, ki se izraža v bojih in ki se tolikrat ponavlja v naši zgodovini, je vreden, da se ovekoveči v narodni igri, saj dokazuje odporno moč slovenstva. Ilirska ideja ali ideja jugoslovanske vzajemnosti pa bi tudi morala naiti v naših časih tem krepkejši odmev čim bolj so naša današnja politična sremiljenja sorodna tedanjim težnjam. Tretji rod je že legel v grob izza tistih dni in spomin nanje se vedno bolj gubi med našim narodom a recimo s Fin'garjevimi merom Borštnikom: »Ko bodo naše kosti že trikrat prekonane, naj še zvedo pozni vnuki o teh težkih dneh in mogočrniaki naj jih pomnijo.«

Predavatelj je žel za to aktualno in odprnato predavanje veliko pohvalo.

Slovensko gledališče.

Antigona.

Pri uprizoritvi te grške tragedije nas je razveselila najprej ena stvar: že več let zaporedoma nam je ob pričetku sezone napovedovalo ravnatelj-

NORVEŠKO BRODOVJE.

Kristianija, 11. januarja. (K. urad.) Po načrtu za zgradbo norveške mornarice se je določil obseg norveške vojne mornarice tako-le: 8 oklopnih obrežnih ladij, 6 torpednih rušilcev, 40 torpedovk, 12 podmorskih čolnov, 4 topničarke in 1 polagalec min, kakor tudi oborožene pomožne vaje za polaganje min.

ANGLEŠKI LISTI PROTI RUSOM.

London, 11. januarja. (Zasebno.) »Daily News« ostro napadajo mini-tra Greya, ker molči nasproti politiki Rusije na Kitajskem in v Perziji. List trdi, da je Greyeva politika nevarna in usodna, ker Grey pozna le sovraštvo nasproti Nemčiji in da je čas, da Grey odstopi.

RUSI V PERZIJU.

Frankfurt, 11. januarja. (Zas.) »Frankfurter Zeitung« poroča iz Carigrada: Rusija je pomnožila svoje postojanke pri Urmijem jezuru za 4000 lozakov. Turški generalisimus je ukazal turškim vojakom ob Urmijem jezuru največjo previdnost in da morajo paziti, da ne nastane kak konflikt.

Peterburg, 11. januarja. (Zas.) Zunanji urad odločno dementira, da nameravata Rusija in Perzija razdeliti Perzijo.

ORISK ANGLEŠKEGA KRALJA IN KRALJICE V PARIZU IN PETERBURGU.

Berolin, 11. januarja. (Zasebno.) Spomladi obiščeta angleški kralj in kraljica evropske dvore in sicer obiščeta Pariz prej ko Berolin.

FRANCOSKO - ŠPANSKA POGAJANJA IN ANGLEŽI.

Kolin, 11. januarja. (Zasebno.) Iz Tang a se poroča: Angleška stavi pri špansko-francoskih pogajanjih lasne zahteve, da si zagotovi vpliv na upravo Tangra in da se razširi neutralna cona Gibraltarja.

Študentske novice.

Š Prva seja štajerskega deželnega zbora se vrši dne 16. t. m. ob 11. uri dopoldne. Na dnevnem redu je volitev dveh zapisnikarjev in štirih verifikatorjev. Izvenega pa bodo zaprišeženi novoizvoljeni poslanci grof Henrik Woraczicky, Wöls in Kolleger. V drugi seji bo pa izvolitev posebnih odsekov. Mandati so vsi zasedeni in bo deželni zbor štel razen treh vrtilistov 35 nemških nacionalcev, 12 veleposestnikov, 19 krščanskih socialcev, 5 soc. demokratov, 12 poslancev S. L. S. in enega slovenskega liberalca.

Š Požar. Iz Konjic nam poročajo: V nedeljo zvečer je zbruhnil požar pri posestniku Antonu Goleer v Oplotnici pri Konjicah. Zgorela je hiša, gospodarska poslopja z gospodarskimi stroji ter vsemi spraviljenimi pridelki ter vozovi. Škoda znaša od 6000 do 7000 kron, ki pa je večidel krita z zavarovalnico. Požar je nasal okrog sedme ure v kozoletcu in je, kakor se sumi zažgala zlobna roka ravno takrat, ko so prebivalci okolice imeli v neki tamkašnji gostilni zborovanje za ustanovitev prosovoljne požarne barmbe. Ker v Oplotnici še ni majo brizgalne, se je ogenj naglo širil in prebivalci so bili brez moči pri gašenju. Zahvaliti se je samo pridnemu gašenju konjiške požarne barmbe, da se ogenj ni razširil tudi na sosednja poslopja.

stvo Antigono, a vedno so jo izpodrinila druga dela. V torek, dne 9. t. m., se je vendar uprizorila ob prav pričli udeležbi. Spretno zasnovana drama s hitro se razvijajočim dejanjem in obilico krasnih mest je po svoji primieri pod milim nebom v Atenah leta 442. pr. K. prepotovala z uspehom cel svet in pokazala tudi nam včeraj boj šibke ženske za božje pravo proti zastopniku državne oblasti, ki s kruto doslednostjo zasleduje svojega sovražnika tudi po smrti in mu odreče pokop, da njegov duh ne najde miru. Antigona pa pokoplje mrtvega brata, češ: »Nisem na svetu zato, da sovražim, ampak da ljubim.« Zastopnica višjega nraavnega ideala sicer pade, a s svojo smrtjo potegne za sabo v Had tudi Kreontovega sina in ženo ter uniči vse njegovo življenje. Boj proti zastopnici božjega prava uniči zastopnika človeške samovoljnosti in nespravljivosti.

Grške drame so glede kraja in časa omejene, vezane na gotovo snov in na sodelovanje kora, zato se v zunanji tehniki ne morejo meriti z dramo novega veka. Da pa s svojo vsebino zamorejo učinkovati še dandanes, o tem priča dejstvo, da se število grških dram, sprejetih v repertoar modernih gledališč, množi od leta do leta. Kreonta, ki zastopa svoje dozdev-

š Smrtinonevarno ranjen. Iz Maribora poročajo, da je 6. t. m. prišel ponoči 27letni uradni sluga Franc Perklič vinjen v neko gostilno v Studencih ter se pričel z nekaterimi navzočimi fanti pripraviti. Vrgli so ga iz gostilne in eden izmed fantov ga je z nožem ranil na glavi smrtinonevarno. Perkliča so morali prepeljati v mariborsko bolnišnico, kjer se je moral podvreči operaciji.

š Slovensko gledališče v Celju. Dramatično društvo priredi v nedeljo ob 4. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma komedijo »Lokalna železnica«. Ker se predstava vrši popoldne, jo imajo priliko posetiti tudi zunanji Slovenci.

š Ljudsko gibanje v Celju. V pretečenem letu je bilo v celjski župniji rojenih 365, umrlo jih je 475, poročenih pa je bilo 108 parov.

š Ljudsko govori. V občini Vitan-Lačoves pri Središču so se vršile občinske volitve. Volili so 12 odbornikov. S. K. Z. si je priborila 11 zanesljivih mož, samo dvanaesti je nasprotnik! Ljudstvo se otresa liberalne gnilobe vsopovsod!

š Linhart v »Narodnem svetu«. Iz Ptujja poročajo: Tukaj se govori, da se še Linhartu nikdar ni tako dobro godilo, kakor v sedanji dobi, ko dela dr. Kukovec s svojimi ljudmi zanj politične shode. Celjski »Narodni svet« se bo baje sedaj tako preosnoval, da dobi v njem tudi »Št. arčev« urednik sedež in glas.

š Po neprev'dnos'i nevarno ranjen. Posesniški sin Karl Gaber pri Sv. Urbanu blizu Celja je prišel pred k atkim zvečer od dela domov. Predno se je vlegel k počitku je hotel posnažiti svojo sobo. V to svrhu je vzel metlo. Z držanjem pa je zadel v nad posteljo visečo nabito nuško, katera je padla na tla in se pri tem sprožila. Naboj je zadel Gabra v levo nogo in levo pazduho. Nevarno ranjeni mož se je v krvi zrušil na tla. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

š Bratni hišni oskrbnik. Iz Maribora se nam piše: Dne 8. t. m. zvečer je prišel delavec Jožef Wacke v svoje na Tržaški cesti ležeče stanovanje domov. Ker pa so bila hišna vrata že zavrtja, je trkal. Odpreti mu je prišel hišni oskrbnik Ignac Škrbinc. Med obema je nastal prepir. Škrbinc je gozil Jožefu Wacke in medtem prišedšemu bratu Francu Wacke, da ju ustrelji. Oddal je en sikel ki pa k sreči ni zadel. Z drugim strelom je Jožefa Wacke lahko ranil. Škrbinc se aretirali. V zagovor je navedel, da je grozil bratoma Wacke z ubojem.

Darovi.

— »Podpornemu društvu za slov. visokošole na Dunaju« so dalje darovali do 7. januarja: 100 K: Klub naprednih slov. akad. v Celju; 30 K: odvevnik dr. Stanko in Vida Lapajne, Dunaj; 20 K: min. svetnik dr. Janko Babnik, Dunaj, drž. posl. dr. Ant. Gregorčič Gorica, sod. svet. Ivan Nabernik, Ljubljana, nota. Janko Rahne, Brdo, in polk. v p. Ant. Sušič Celje; 15 K: Ig. Supan, Brežice, in dr. Jos. Tičar, Kranjska gora; 10 K: M. Aite, Trst, prof. dr. Ciril Ažman, Novo mesto, žel. tajnik dr. Aleksij Fatur, Trst, dr. Jos. Globevnik, Novo mesto, dr. Horvat, Ptuj, dekan Mat. Jurkovič, Ljutomer, notar Jak. Kogej Postojna, prof. dr. Fr. Kos, Gorica, dr. V. Kuko-

ne pravice nasproti božjim, je igral dobro g. Škrbinšek. Škrbno študiranje vlog se je poznalo pri vsakem stavku; na vrhuncu svoje igre je bil v prizoru ob trupu mrtvega sina. Seveda če bi bil naš oder večji in postava ter glas g. Škrbinška mogočnejša, bi bil prišel neizprosni kralj iz stare heroične dobe še veliko bolj do svoje veljave. Vrh tega bi mu svečanosti nastopa ne smela motiti premajhna vrata kraljeve palače in dva — recimo — paža, ki nista pokazala posebne gorčnosti za povzdigo sijaja kraljevega nastopa. Taka, kot sta bila, bi boljše izostala. Gdč. Wintrova je rešila svojo vlogo prav dobro. Čudili pa smo se naravnost, kako pride umetnica s priznanim okusom do tega, da nastopi v tako skrajno neokusni in zgodovinsko neresnični obleki. G. Danilo kot revež je bil preveč patetičen. Po našem mnenju bi imel govoriti — vsaj v začetku svojega nastopa — s svečanim, mirnim glasom. G. Šimaček je bil kot Haimon neprimerno boljši kot v vlogi doktorja Sarchija. Ostali solisti (V. Danilova, Bukšekova, Bukšek, Nučič) so izvršili svoje vloge dobro, zlasti g. Bukšek in g. Nučič. Ko smo opazovali na odru kor tebanskih starcev, smo prišli še bolj do prepričanja, da je najumestnejše, če se korove partije pojo — saj je spi-

vec, Celje, dr. Val. Kušar, Ljubljana, dež. šolski nadzor. Fr. Matejčić, Trst, Jos. Pauer, Braslovče, lekarnar I. Piccoli, Ljubljana, Josipina Puppo, K anj, sod. svet. Jos. Rotner, Maribor, dr. Janko Sernec, Celje, dež. tajnik Ivan Skarja, Ljubljana, dr. Gvidon Srebré, Brežice, minist. podtajnik dr. Milan Škerlj, Dunaj, Anton Trevn, Jesenice, dekan Jos. Zupan, Dolina, posojilnica Ljutomer in županstvo Boh. Bistrica; po 8 K: dvor. svet. Fr. Kolenc in Ka el Pauer, Gradec; po 6 K: Edmund Kavčič, Ljubljana, in dr. Fr. Žižek, Dunaj; po 5 K: dr. Janko Barle, dr. Al. Brenčič, tov. Frane Cerar, notar Jurij Detiček, prof. Ivan Dolenc, Andrej Jakil, sodnik Jos. Janša, poštar. Dora Klobovs, dr. Al. Kraigher, prof. Luka Lavtar, veleposest. Marija Pahernik, prof. dr. Fr. Perné, dr. Jos. Reja, dr. Otokar Rybář, notar Ant. Šlamberger in Jurij Šenk-Makek; po 4 K: notar Hudovernik in vlad. svet. Senekovič; po 3 K: Teod. Hribar, dr. A. Kraut, okr. gl. v p. Štef. Lapajne, ravnatelj dr. Jos. Tomižek in Fr. Wisjan; po 2 K: Marija Bayr, Ivan Engelsberger, dr. Fr. Kogoj, Ivan Krulec in Karel Planinšek. — Skupaj 631 kron. — Darove sprejema blagajnik dr. Stanko Lapajne, dvorni in sodni odvetnik, Dunaj I., Bräunerstraße 10.

CERKVENI VESTNIK.

Papež je imenoval sedanjega škofa Adrije in Roviga, monsignora Boggiani, za nuncijsa v Meksiki.

WILLIAM STEAD IN LASKO-TURSKA VOJSKA.

Iz Rima.

Italijanski listi »Stampa«, »Corriere d'Italia« i. dr. se jeze, ker je William Stead, lastnik lista »Rivista delle Riviste« in predsednik mednarodnega odbora za mir, branil Franciška Mac Chullaga, ki so ga Italijani iz Tripolisa izgnali, ker je opetovano »obrekoval« in par svojih misli glede laških uspehov povedal. — »Italijansko brodovje« — tako pravi Stead — »je zastoj grozilo utrdbam v bližini Dardanel; ugnale so ga velevlasti, ker niso mogle v potrpežljivosti tako daleč iti, da bi bil vhod v Črno morje blokiran zaradi dogodka, kakršen je pohod v Tripolitanijo. Italija se giblje med bankrotom in revolucijo. Če izgine monarhija, se bo Italija razdrobila v dve republiki: severno in južno; Avstrija se pa tudi kaj lahko spomni, da so nje lastninske pravice do Benečije tisočkrat bolj veljavne, nego pravice Italije do Tripolitanije.« — Če drugega ne, je eno čisto gotovo, da je južna Italija, vsaj od Neaplja doli, zlasti še Sicilija, toliko vnetja za sedanje združeno Italijo, kakor n. pr. naš slovenski kmetje za demoralizirano Srbijo. Zdi se, da južna Italija komaj čaka, kdaj se bo položaj tako zaobrnil, da se bo oprostila sreče »zedinjenja«. Morda je temu dejstvu tudi ta okolnost pripisati, da so izvečine le severnoitalijanski polki odšli v Tripolitanijo. Od te zavesti vsaj deloma tudi izvira tista boleča nevolja laške javnosti, da noče nihče po kostanj in ogenj, da bi Turčijo prisilil k miru, kakršen bi bil za Italijo ugoden. Saj se venomer po časnikih ponavlja beseda: La pace imminente — mir je blizu — pa se z vsakim novim poročilom upanje podere. — Da je pa vsa laška javnost, od malih šestletnih paglavcev naprej, polna fanatičnega sovraštva nasproti Avstriji, o tem pa ni treba izgubljeni besede! Saj se otroci takoj prva leta v ljudski šoli uče, da so južna Tirolska, Trst, Istra, Goriško, Kranjsko nekako

sal Mendelsohn zanje glasbo — občinstvo pa naj bi imelo v rokah tekst lepih lirskih mest, ki so pri uprizoritvi skoro vsa padla v vodo. Zalibog so bili sploh verzi tragedije na našem odru večkrat težko umljivi. Vzrok leži deloma v drami sami, ki je polna drznih podob in mitoloških namigavanj, deloma pa tudi v dejstvu, da naši igralci niso in ne morejo biti vajeni, govoriti verze tako, da bi se od smisla rešilo kar mogoče veliko. Do pravega užitka pa pride itak le tisti, ki po uprizoritvi dramo sam še doma prebere. Oder mu poda le pregled čez vse delo in glavno ogrodje za posamezne prizore.

Pred Antigono se je uprizorila »Jettejeva hči«, veseloigra v enem dejanju, spisal Felice Cavallotti. Igrica ima menda še dobro idejo, giblje se pa ob precej nevarnih mejah, tako da se nam ne zdi umestno, uprizoriti jo v zvezi z Antigono, katera je namenjena ne v zadnji vrsti srednješolski mladini.

Dejanje samo na sebi je bolj malo verjetno; take Beatrike, komaj odrasle kratkemu krilu, so pač le bolj hčerke fantazije in želje po uspehih na odru. Ga. Iličičeva je storila vse, da se je slednji kolikor toliko tudi dosegel. G. Nučič in ga. Šetrljova sta ji zveslo pomagala. J. D.

do Save in Dalmacija »naše« dežele, ki jih krivični in hudobni Avstrijec izžema in noče vrniti, ki jih bomo morali pa čimprej mah z orožjem v roki iztrgati, kar bo jako lahko delo, saj smo Avstrijce še vedno premagali. Da imajo tudi enake zemljevide, o tem menda ni treba disputirati.

Dnevne novice.

+ Liberalna nesramnost. Liberalni listi so zadnje dni vzeli na poseben način na piko poslanca Povšeta. Liberalni listi so ga pričeli s. lno hvaliti. Liberalci bi radi izpodbijali poslancu Povšetu ugled in so pričeli s to nesramno taktiko, ker dobro vedo, da je liberalnim listom treba koga le hvaliti, pa mu izpodbijejo ugled pri ljudstvu. Pa tudi pri tem svojem manevru so se liberalci uračunali. Poslanec Povšeta vživa med ljudstvom preveliko spoštovanje, ljudstvo njega in njegovo delo predobro pozna, da bi mogli izpodbijati liberalni listi to spoštovanje s svojo hinavščino in svojo hvalo. Liberalni listi tudi namenoma razširjajo vest, da je hotela vlada poslanca Povšeta imenovati za kranjskega deželnega glavarja, pa da je to naša stranka preprečila. Tudi ta vest je zrastle na obširnem zelniku liberalnih laži in je debelo izmisljena. Sicer pa liberalci res niso vredni, da bi kaj več reagirali na njihove laži.

+ Osebna vest. Naučni minister je pomaknil v sedmi činovni razred gg. Josipa Cizel, c. kr. profesorja na ženskem učiteljski v Gorici ter Karla Loitelsbergerja, c. kr. profesorja na goriški gimnaziji.

+ Konferenca dalmatinskih škofov. Glasom časnikov se koncem tega meseca v Dubrovniku vrši posvetovanje dalmatinskih škofov. Na dnevnem redu bo več važnih stvari, zlasti tudi vprašanje o skrbenju praznikov.

+ Intronizacija novega šibeniškega škofa Pappafave se vrši 18. februarja t. l. Prisostvovali bodo škofje: nadškof dr. Puljišič, splitski škof dr. Gjivoje in dubrovniški škof dr. Marčelič.

+ Kar'elni zakon. V »Reichsposti« 10. t. m. odgovarja dr. Krek v uvodnem članku na izvajanju, ki jih je predsednik Industrijske zveze Vetter objavil v »Neue Freie Presse« glede dr. Krekovega načrta, kako urediti kartelstvo po posebni postavi in njegove zle posledice preprečiti.

+ Česa so zmožni liberalni akademiki. Kakor znano, so liberalni visokošolci v Gradcu naskočili ondotno slovensko izobraževalno društvo »Domovino« in vzeli njegovo vodstvo v roke. Katoliško dijaštvo je nato ustanovilo »Kres«, ki izborna deluje, ima svoj dom in zbira vedno več graških Slovencev v svoji sredi. Kako pa »Domovina?« O tem poroča »Jutro« sledeče: »Predavanju društvo ni prirejalo, ker ni bilo predavateljev. Klerikalno društvo »Kres« je vedelo lani poročati o 49. predavanjih, ki so jih imeli klerikalni dijaki. Napredno dijaštvo pa ni izpolnilo svoje dolžnosti do »Domovine« in vendar bi se moralo to dijaštvo posvetiti graškemu slovenstvu ter ga moralno podpirati. Novi odbor bo skrbel, da bo društvo tudi v tem oziru več nudilo. Društveni pevski zbor je izgubil svojega pevovodjo, enako tamburaški zbor. Treba bo najti novih sil, da se bo zopet gojilo petje in tamburanje. Društvo ima svoje društvene prostore, od katerih plačuje 40 K mesečno, društveno življenje pa se ne more po volji razvijati.« — Liberalni akademiki so res tihi. Najprej so »Domovino«, ki se je uspešno razvijala poliberallni, potem pa so jo zapustili, da vegetira dalje, kakor ve in zna. Jabolko pač ne pade daleč od drevesa.

+ »Naši zapiski« in »Družba sv. Mohora« v Celovcu. Prva številka takozvane socialne revije »Naši zapiski« za leto 1912 prinaša o »Družbi sv. Mohora« sledečo notico: »V razmišljanje naprednim slovenskim krogom. »Družba sv. Mohora« v Celovcu je popolnoma klerikalna. Vse knjige, ki jih izda, so take, da napravijo v kulturnem oziru več škode, nego si sploh to moremo predstaviti. Do 100.000 ljudi in še več bere te knjige. Klerikalizem se vcepja najširšim slojem potom knjig Mohorjeve družbe. Poglejte le letošnji koledar, bojevit je, svest si svojega vpliva in svojega pomena. Naj li bo še naprej tako? Predlagamo naprednim slovenskim krogom: naj se osnuje Ljudska tiskovna zadruga, ki naj za dve kroni izdaja prav tako po 3 do 4 lepe in dobre knjige v naprednem duhu. Proti »Družbi sv. Mohora« — družbo res kulturno, tako da bo pariran vpliv klerikalizma.« — »Naši zapiski« nimajo zadnje čase drugega posla na polju slovenske kulture, kot da so začeli napadati »Družbo sv. Mohora« v imenu kulture. »Naši zapiski« izhajajo že deveto leto, pa nimajo niti najmanjše zasluge za napredek slovenske ljudske kulture. Če nimajo tedaj zmisla za druge važne kulturne ustanove na naši

zemlji, bi bilo najbolj pametno, da še »Družbo sv. Mohora« v miru pustijo. Zadnja številka te revije prinaša tudi neko razpravo o lepoti človeškega telesa, v kateri se nahajajo sledeče trditve: Vrhunec v zgodovini človeštva je bila renesanca, prepodod poganstva, njegove morale in kulture. Krščanstvo, ta veliki sovražnik življenja, umira. Nova, od vere neodvisna morala bo porodila novo kulturo. Morala, ki se ne bo brigala za nobena božja razodetja, nam bo kopala pot do sreče. Antični človek, ki je imel to moralo, je imel tudi kulturo. Mi, ki imamo krščanstvo, je nimamo. — No, mi že dobro poznamo isto kulturo in moralo, katero imajo »Naši zapiski« v mislih. Tista kultura in morala vodi v propad in zato bi bilo nepotrebnost pripraviti se z ljudmi takih načel o kulturnem pomenu »Družbe sv. Mohora«.

O propadu Hrv. parobrodnega društva je dobila »Hrvatska« iz Senja, kjer je sedež društva, naslednje podrobne podatke: Na občnem zboru društva, ki se je vršil novembra m. l., se je sklenilo, da naj vozijo društveni parobrodi le še do novega leta. Od novega leta naprej se plovitev ustavi do glavnega občnega zbora, ki se vrši tekom januarja. Ravnateljstvo se je tega sklepa držalo in z novim letom ustavilo vožnjo. Končna usoda društva se torej odloči na glavnem občnem zboru. Del društvenikov je za to, da se društvo razpusti in parobrodi prodajo, drugi pa še niso obupali in so za to, da se društvo dalje bori za obstanek. Na kateri strani je večina se še ne ve, a mi upamo, da bodo junaški Hrvatje storili vse, da se ohranijo na svojem morju.

+ Društvenega koledarčka ni več v zalogi. Za društva in člane, ki ga sedaj prepozno naročajo je to dober nauk, da se drugo leto bolj požurijo in ga naroče pravočasno.

— Novo orožniško postajo bodo otvorili v februarju v Doberničah pri Trebnju.

— O kastavskem učiteljski se poroča iz tržaških krogov, da vlada te šole sploh ne namerava premestiti ne v Pazin ne v Pulj, marveč jo hoče pustiti v Kastvu, kjer zgradi novo učiteljsko poslopje. To kaže, kako močan je še strah pred Italijani v kosteh avstrijskih vlad.

— Gospa Zofija Boršnik je v Zagrebu otvorila dramatično šolo.

— K vlogu v kripo rodbine Tonello v Trstu. Kakor pripovedujejo, vlada med tržaškim ljudstvom mnenje, da so pokopali Jožefa viteza Tonello »con un tesoro« — z zakladom. Ko bi se bilo posrečilo vlomilcem odpreti svinčeno krsto Jožefa viteza Tonello, bi se bili lahko prepričali, da je bil pokopan brez vsakega zaklada, da ni ponesel v grob niti enega svojih mnogih redov — n. pr. red železne krone, red della Guadalupa, red Gregorja Velikega itd. Ne bili bi našli zaklada, in vendar je bil pokopan Tonello »con un tesoro« — z zakladom, katerega bi pa iskali zaman: ta zaklad je bil materialni, je bila njegova delavnost, železna volja, vztrajnost in neumorljivi duh podjetnosti. Malo jih je živelo v prošlem stoletju, ki bi bili pustili v tržaškem ljudstvu tako žive spomine, kot Jožef vitez Tonello. Bil je »self-made-man« kakor je v knjigi. Rodil se je leta 1815 v Benetkah in moral delati v mladosti v kamnolomih pri Postojni, postal postiljon ter prišel pozneje na tržaško nautično akademijo, kjer je učil njegov brat Gašper. Postal je pomorski kapitan in konstruktor ter trgovec z lesom. Leta 1849 je bil že na višku: njegova ladjedelnica pri Sv. Marku je bila pričela prenovitev avstrijske flote s korvetami »S. Lucija« in »Volta«. Postal je tudi kapitan narodne straže in nadvojvoda Maksimilijan ga je visoko cenil in podpiral njegova podjetja. Velike zasluge si je pridobil tudi za občino, ki ga je imenovala leta 1862 častnim meščanom. Glas njegove ladjedelnice pri Sv. Marku »Navale adriatico« je bil tak, da so mu prišla naročila celo iz daljne Amerike, posebno za vojne ladje. Zalibog si ni mogel Tonello vzgojiti naslednika svojega delovanja. Njegov sin Luigi ni bil vstanu nadaljevati očetovo delo in umrl je tri leta po očetovi smrti na Dunaju. Ladjedelnica je ustavila delo, kar je povzročilo gospodarsko krizo, katero je občutilo mesto za dolga leta. Jožef vitez Tonello je bil zapustil 4 milijone goldinarjev, katere je razdelil med ženo, tri hčere in sinom Luigiem. Drugega sina je bil v testamentu prezrl in skrbeli so zanj rajna mati, sestre in brat.

— Štrajk na zagrebškem tramvaju končan. Uslužbenci zagrebškega tramvaja so se po petdnevni stavki pogodili z ravnateljstvom in 10. t. m. zopet nastopili službo.

— Hranilna knjižnica v celovcu. V zagrebški trgovini s steklom Anja Gnezda je te dni neka kmetica prinesla v popravo razbito ogledalo, ki

razdiranju se je pa med steklom in lepenko našla hranilna knjižica prve hrvaške hranilnice, glaseča se na precejšen znesek. Gnezda je knjižico izročil policijskemu uradu, ki sedaj išče kmetico, ki je ogledalo prinesla v popravo. Ta bo vesela!

— Vič - Glince. V soboto in nedeljo popoldne je napravila tukajšnja godba mal izlet, da se izuri tudi v korakanju med sviranjem. Razume se, da so imeli vrli muzikaši v spremstvu mnogo radovednega občinstva. Kdor je slišal že dokaj točno proizvajanje posameznih komadov, ne more verjeti, da bi v treh mesecih svojega obstanka godba tako lepo napredovala. So pa res marljivi naši godci. Da bi le tako vstrajali v vežbanju, potem se bodo lahko kosali s prvimi godbami naše dežele. — Glede ljudskega gibanja v župniji imamo zabilježiti sledeče številke: Porok je bilo v preteklem letu 40, rojstev 208, mrličev 137. sv. obhajil 27.000, torej 11.000 več nego lansko leto. Da je to število tako visoko poskočilo je pripomogla zlasti šolska mladina, ki s hvalevredno vneto spolnje željo svetega očeta.

— Izseljavanje v Florido. Vsled zelo slabih gospodarskih razmer zlasti v Zahodni Floridi, kjer je zemlja skrajno nerodovita, peščena, suha in ilovnata ter za obdelavanje neprikladna, se občinstvo resno svari pred izseljevanjem v te kraje. Tudi industrija je le malo razvita in še to imajo v rokah domačini.

— Umrljivost v Trstu. Od 24. do 30. decembra je umrlo v Trstu 82 oseb, in sicer 34 moških in 48 ženskih, proti 92 v istem tednu prošlega leta. Poprečna umrljivost je znašala torej 18,2 od tisoč.

Koroške novice.

k Slov. kršč.-soc. delavsko društvo v Celovcu priredi predpustno veselico v nedeljo, 14. januarja, v veliki dvorani hotela Trabesinger. Svira mestna godba. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 1 K, v predprodaji 80 vinarjev.

k Globasnica. Pogorela je hiša P. Greinerja v vrednosti 10.000 kron. Zavarovana je bila samo za 5000 K. Požiga sumničijo Ludvika Hrasta.

Ljubljanske novice.

lj Stavbena zadruga zasebnih ura'nikov v Ljubljani je bila te dni registrirana pri c. kr. deželni kot trgovski sodniji. Zadruga se opira na združna pravila z dne 12. decembra leta 1911, ima svoj sedež v Ljubljani in namen priskrbovati svojim udom zdrava in ceno stanovanja s tem, da gradi, ev. kupuje hiše, ter jih najemoma prepustiča svojim udom, oziroma jim daje v najem posamezna stanovanja.

lj Društvo zdravnikov na Kranjskem ima redni občni zbor v petek, dne 26. januarja 1912, ob 7. uri zvečer v hotelu »Tratnik«.

lj Poroki. Danes ob 1. uri popoldne je poročil v mestni župni cerkvi sv. Jakoba v. g. župnik Janko Barle gospoda Emerika Mayr, sina veletrgovca, z gđ. Elizabeto Samassa, hčerko veletovarnarja Maksa Samassa. Priči sta bila: Franc pl. Stefanelli, garderitmojster, in dr. Pavel Samassa, profesor. — Poročil se je danes na Ježici g. Karol Lenčec, župan in vinski trgovec na Rudniku, z gđ. Ivanko Kobi.

lj Izredne strelne vaje. Jutri zjutraj odkoraka naš domobranski gorski polk s svojo godbo na strelne vaje v Bač pri Št. Petru. Tam bode devet dni in se potem zopet peš povrne nazaj v Ljubljano. Ko pride nazaj, se mu postavi nasproti kot sovražnik cela ljubljanska garnizija in se bode brčkone v ljubljanski okolici vnela bitka. Tem izrednim strelnim vajam bode ves čas prisostvoval korni poveljnik.

lj Tovorni čoln je sinoči priplaval po Ljubljani proti sv. Jakoba mostu. Ko ga je voda zanesla h kraju, ga je potnik g. Ivan Vrstošek ustavil in privezal, kjer še sedaj čaka svojega odrešenja.

lj Umrlji so v Ljubljani: Josip Novak, bivši delavec, 82 let. — Fran Simončič, čevljarški mojster, 59 let. — Marija Maretič, posestnikova žena, 40 let. — Ivan Križnik, zasebnik, 70 let. — Ivan Kotnik, dninar, 54 let.

lj Podružnica Ljubljana I. avstrijskega društva državnih uslužbencev priredi v soboto, dne 20. januarja 1912 v veliki dvorani »Narodnega doma« predpustno zabavo, h kateri se slavno občinstvo najljudneje vabi. Godbo oskbuje slavna kapela c. in kr. pešpolka vitez pl. Milde iz Celovca. Začetek ob 8. uri zvečer.

lj Za Rokodelski dom v Ljubljani je nabral g. Fran Tertinek, revident južne železnice v Ljubljani, 10 K 20 v. V isti namen sta darovala preč. gg.

Franc Ferjančič, semeniški podvodja, in dr. Franc Grivec, semeniški profesor, po 10 K. Bog povrni vsem dobrotnikom!

lj Predstojništvo Jožefinuma se najtopleje zahvaljuje za vsa darila, ki so došla za zadnjo božičnico, zlasti pa še blagor. gospej Antoniji Kosler, načelnici društva gospej krščanske ljubezni.

lj Šmrl je danes železniški mojster Jožef Škerjanc, ki se je nedavno smrtno kvarno obstrlel.

Razne stvari.

Nemško-danske letalne tekme. Iz Kodanja poročajo, da nameravajo prirediti po leti 1912 nemško-danske letalne tekme med Berlinom in Koda-njem. Dansko aeronavtično društvo je sklenilo, sporazumeti se v tej zadevi z nemškim društvom »Kaiserlicher Aero-klub« v svrhu pripravljanja tega načrta. Pripuščeni bodo samo danski in nemški letalci in razpisali bodo nagrade i od danske, i od nemške strani.

Letala za ameriške vojne ladje. Iz Washingtona poročajo, da je sklenil mornarski departement opremiti vse vojne ladje z letalom. Sedanji tip dvokrovnikov pa smatrajo za nedostatnega. Mornarski departement je zatorej uvedel spremenjeni tip, ki omogoča odleteti raz krova ladje.

Zunanja trgovina Anglije v l. 1911. Poročajo iz Londona, da beleži trgovinski izkaz za mesec december zmanjšanje uvoza za 4.107.447, povečanje izvoza pa za 1.147.767 funtov sterlingov napram istemu mesecu leta 1910. Tekom prošlega leta je narasel uvoz za 2.302.151, izvoz pa za 23.897.688 funtov sterlingov.

Stavkujoči kuharji. Iz Rio de Janeiro poročajo: Kuharji in uslužbenci tukajšnjih hotelov in restavracij so pričeli stavkati. Vseh stavkujočih je 7000.

Hči dijakov. Lucija Bagarre, hči pariških dijakov, se bo omožila, kar so ji tudi zastopniki pariškega dijaštva dovolili po treznem prevdaru in skrbnih poizvedbah o njenem bodočem spogu. S to dijaško hčerjo je v zvezi izreden dogodek. Pred 18. leti, v juliju l. 1893. so pariški dijaki stavkali in zahtevali odstop nekaterih neljubih profesorjev. Takrat seveda niso bili dijaki bogve kaj izbirčni pri izbiranju bojnih sredstev; gradili so barikade, prevrčali na cestah vozove, zažigali razne cestne kioške, — vse je spominjalo na dneve komune. Neko noč, ko so drvili k nekemu spopadu s policijo, so našli v vohdu v univerzo majhnega otroka, ki je vpričo vsega hrupa mirno spal. Dijaki so se zavzeli za otroka ter so malo deklico slovesno proklamirali kot »hčer dijakov«. Oblasti niso delale dijakom nobenih sitnosti ter so imenovala vsakokratnega zastopnika dijakov kot varuha otroku. Dekletce so pustili krstiti in ker so jo našli ravno na predvečer godu sv. Lucije, so ji dali ime te svetnice. Bili so pa v zadregi, kak priimek bi ji dali. Tu je prišel neki dijak na idejo, naj se ji v spomin na viharne dogodke v času, ko so jo našli, da ime Bagarre, to je upor. Malo Lucijo so vzgojili na stroške dijakov in pozneje so skrbeli njeni rejniki, da se je izučila za modistinjo. Napravili so ji celo malo trgovino in baje je kljub svoji mladosti umetnica v svoji stroki. Pred nekaj dnevi pa so dobili skrbniki - dijaki od nje ganljivo pismo, v katerem prosi, naj ji vendar dovolijo poročiti se z nekim vsega spoštovanja vrednim pekrom iz Neversa, brez katerega da ne more več živeti. Toda dijaki so vzeli svoje varuštvo kot zelo resno in šele ko so se prepričali, da kažejo vsa znamenja na srečno bodočnost njihove Lucije, so dali svoje dovoljenje. Priredili so med seboj denarno zbirko, da bo mogla prinesiti Lucija Bagarre svojemu bodočemu možu znatno doto v zakon.

76 letalcev se je odzvalo na razglas Turčije za vojsko v Tripolisu. Med njimi je tudi ena dama. Večina so Belgijci.

Francoske občine za vojno letalstvo. Občinski svet občine St. Germain des Bois v departementu Saône et Loire je sprožil idejo, da se pozivlja vseh 36.000 občin Francije prispevati vsako leto s svoto, primerno številu prebivalstva, v prid francoskega vojnega letalstva. Skupni znesek daril bi znašal 4 milijone frankov.

Tobak v Bosni in Hercegovini leta 1910. Bosn.-herc. tobačna uprava je imela 1910. leta 17.429.300 K dohodkov in 8.860.000 K stroškov, torej 8.569.200 K čistega dobička. Pridelovalcev tobaka je bilo v Hercegovini 15.879, v Bosni pa 5312. Pridelovanje se je razširilo na nekaj novih občin. Uprava je kupila od kmetov v Hercegovini 38.001 met. stot za 4.489.043 K, v Bosni pa 6011 met. stotov za 465.891 K skupaj tedaj

14.012 met. stotov za 4 954.934 K. Glede kakovosti je bil tobak boljši nego leta 1909.

Liberalna stranka je dn 6. in 7. januarja na željo Nemcev priredila štiri shode proti obstrukciji. V sled tega štajercijanski stranki sploh ni trebalo prirediti nobenega shoda.

— **Šola na božični praznik.** V neki mali občinski šoli v bližini mesta Tours na francoskem podučuje neka fanatična svobodomiseln učiteljica. Ker francoska šolska postava šolskega podučnika tudi na božični dan ne prepoveduje, je učiteljica v soboto 23. decembra otrokom ukazala, da morajo na božični dan vsi v šolo. Ker je pa slutila, da bi utegnili otroci vendar doma ostati, jim je naložila veliko primernih domačih nalog in jim za grozila v slučaju, da jih ne napravijo s kaznijo. Prišel je božični dan, a v šolo ni bilo nikogar razen dveh deklic ki ju je nagljal neki vaški svobodomislec. Tako je ostala učiteljica sama z dolgim nosom v šoli. Francoski naučni minister bo seveda njeno veliko vneto s kakim odlikovanjem poplačal.

Čez noč obogatel je nedavno siromašen natak. Kupil si je namreč srečko na majhne mesečne obroke, in že pri enem prihodnjih žrebanj, komaj da je plačal par obrokov, je zadel ž njo glavni dobiček. Na ta način zamore po posredovanju „Slovenske Straže“ vsakdo obogateti. Že dne 14. januarja bo izžreban glavni dobiček turških srečk v znesku 200.000 frankov. „Slovenska Straža“ preskrbi vsakomur srbsko državno in še dve drugi srečki na mesečne obroke po 3 krone, turško srečko na mesečne obroke po 4 krone 75 vinarjev, na obroke po 6 kron 25 vinarjev pa se zamore dobiti ena srbska državna, ena turška in pa še dve drugi srečki z večjimi glavnimi dobitki. Posebno priporočljive so turške srečke, ki imajo šest žrebanj v letu in znaša glavni dobiček trikrat po 200.000 in trikrat pa celo po 400 tisoč frankov. Čas dveh velikih žrebanj se bliža. Brez srečke prav gotovo ne bo nič, s srečko pa mogoče že za 3 krone 100.000 frankov, za 4 krone 75 vinarjev 200.000 frankov, za 6 kron 25 vinarjev pa celo več kot 300.000 frankov. — Naročila sprejema in pojasnila daje za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, knjigovodja Vzemnega podpornega društva v Ljubljani.

— **Pera Velimirovič umrl.** 6. t. m. je v Belgradu umrl podpredsednik državnega sveta Pera Velimirovič v 64. letu starosti. Pokojnik je sodeloval pri ustanovitvi radikalne stranke in je v srbski politiki igral veliko vlogo. Bil je večkrat minister, leta 1908 pa ministrski predsednik.

Predržnost Mažarov. Hrv. Narodna Straža priredi 6. januarja 1912 v Zagrebu veliko narodno veselico v korist hrvaškim šolam v Slavoniji, kjer se vedno bolj širi pomazarjevanje in ponemčevanje potom naseljevanja in uradov. Nekateri mažarski listi so zato dvignili velik krik in zahtevajo od hrvaške deželne vlade, da omejeno prireditev — prepove, ker da se z njo ogrožava mažarski narod na Hrvaškem!

S' avkjuoči učitelji. Učitelji občine Velika Kaniža na Ogrskem so sklenili, da ne bojo izvrševali nobenega kulturnega dela, dokler se ne zboljša njihovi gnotni položaj. V sled tega ne bodo več poučevali analfabetov, vodili izobraževalnih tečajev in bodo tudi izstopili iz vodstva vseh mladeniških, pevskih in drugih društev. Sklenili so o tem postopanju obvestiti tudi svoje tovariše v sosednjih občinah in jih pozvati, naj se jim pridružijo.

Znan ameriški pisatelj umrl. V New Yorku je umrl znan ameriški pisatelj, politik in diplomat John Bigelow v 95. letu starosti. Bil je v šestdesetih letih preteklega stoletja najpej konzul, potem pa poslanik Združenih držav v Parizu ter je od leta 1875 do 1877 v svoji domovini imel službo državnega tajnika. Izdal je veliko število političnih, zgodovinskih, filozofskih in biografskih del, med temi tudi biografijo Franklina, čegar dela je tudi vsa izdal in založil.

Bočenske preproge. V Sa ajevu obstoji že dalj časa deželna crarična tkalnica za izdelovanje bosenskih preprog, v kateri je zaposlenih okroglo 500 delavk. Škoda, da vlada cvetočega podjetja primerno ne razširi in tako preskrbi še večjemu številu domačega ženstva delo in dober zaslužek. Ob svojem potovanju v Bosno sta zavod obiskala tudi nadvojvoda Karl Franc Jožef in njegova soproga Cita. Izdelki so jima tako dopadli, da sta kupila za nad 1000 K in kasneje še trikrat brzojavno naročila novih preprog.

Italijanski kapitan tat, Reški leso-

tržec Oskar Durbešić je na svojem skladišču v Delti opazil, da manjka precej lesa. Nastavil je stražo in kmalu so zalotili njegovega delavca Gausa, kako je nosil les na neko italijansko jadrnico. Kapitan Luigi Panella se je nasproti orožnikom izgovarjal, da je Gaus rekel, da je to njegov les. Medtem so pa tudi drugi lesotržci pregledali svoja skladišča in dognali večje tatvine. Ves ukradeni les se je našel na jadrnici kapitana Panella. Obvestili so nato italijanskega konzula v Reki in Panella v njegovi navzočnosti aretovali.

Zanimiva stava. V neki gostilni v Vzhodni Prusiji so napravili ribiči zanimivo stava. Zavezali so se, da odpro z zobmi zacinjene pločevinaste škatle, ako se jim prepuste sardine in slaniki, ki so bili v škatljah in se jim plača par litrov pive. V najkrajšem času je ležalo na mizi deset odprtih škatelj, ne da bi se jim zobje na katerikoli način poškodovale.

Za'lad v peč. Iz Debreczina poročajo: Soproga plačilnega natakara Aleksandra Salzerja je pred kratkim odpotovala za nekaj dni ter sk ila zabojček v katerem je bilo njeno nakitje in 4000 K denarja, v peč v njeni odsotnosti pa je natakar peč zakuril. Zabojček pa je z denarjem vred pogorel. Salzer je izročil pepel denarja tamšnji podružnici avstro-ogrške banke, kjer se mu je povedalo da bodo pepel najprej kemičnim potom preiskali če izvi-a res od denarja, nakar mu bodo z malim odbitkom povrnilli škodo.

Ker je bil rujan. Marko Pušibek v Bos. Dubici je 27. decembra pijan legel na zakurjeno ognjišče in zaspal. V spanju se je zvalil na ogenj in se strašno opekel. Potem so ga zdravili z domačimi zdravili, da je začel takorekoč že trohneti in še-le potem so ga spravili v bolnišnico, kjer so celo zdravnik pretresle strašne opeklino. Pomoči seveda ni razven smrti.

Mohamedanska narodna organizacija v Bosni ožvljena. Iz fuzionirane moslimske samostalne stranke je izstopilo mnogo politikov, ki so se zopet združili v stranko pod firmo prejšnje moslimske narodne organizacije in si osnovali lastno glasilo: »Novi Musavate«, ki je te dni prvič izšlo. Priobčen program so podpisali člani izvrševalnega odbora m. nar.-org., poslanci Der-vice Miralem, Bećirbeg Gradaščević Omanbeg Pašić, Vasilbeg Biščević in dr. Murad Sanič. V državnopravnem oziru stoji stranka na stališču, da tvorita Bosna in Hercegovina posebno državno in upravno ozemlje ki naj se tudi v bodoče upravlja zase po modernih ustavnih načelih. Stranka je torej nasprotna hrvaškemu državnopravnemu programu.

Nova brambna predloga v Srbiji. Srbska vlada je skupščini predložila novo brambno predlogo, ki obsega 520 paragrafov. Glavne nove določbe so naslednje: V vojnem ministertvu se ustanovi vojni svet, čegar glavna naloga bo urediti in nadzorovati častniško službeno napredovanje. Upeljejo se šole za rezervne častnike, v katerih bodo vojaškoobvezni vseučiliški slušatelji morali odslužiti eno leto (doslej le 6 mesecev); izključeni so dijaki raznih strokovnih šol. Službeni čas v stoječem kadru se od 18 mesecev zviša na 2 leti. Upelje se šarža generalnega majorja. Častniška izkušnja bo le ena in sicer za majorski čin, ki se doseže po 16 službenih letih. Redno napredovanje se vrši vsaka 4 leta (doslej 3), v višje čine vsakih 6 let. Od vstevšji polkovnika dalje se imenuje le tisti, ki ga predlaga vojni svet. Člani vladarske hiše morejo doseči višje čine le tedaj, ako so odslužili vrsto vseh nižjih šarž. — Častniške plače se določajo med najmanj 2100 in največ 10.000 dinarji poleg raznih drugih prisojbin in doklad. Rezervni častniki napredujejo brez posebne izkušnje do stotnika I. razreda. Število gojencev na vojaški akademiji določa vojno ministertvo. Učni čas se zniža od 4 na 3 leta, zato pa se od kompetentov zahteva najmanj dovršen 7. gimnazijski razred. Višji tečaj za častnike se na vojni akademiji zviša na 2 in pol leta. — Novi brambni zakon se izvede tekom dveh let, nakar se tudi vojska nanovo formira. Ustanovi se nova divizija s sedežem v Kraljevem.

Navada medbojnega obdarovanja o božiču ima svoj izvor v starih rimskih časih. Vsekakor so se takrat obdarovali ob novem letu. Še dandanes se to pri romanskih narodih ne dogaja na božični, pač pa na novoletni dan. In tako je bilo do pred kakimi 300 leti še v mnogih deželah. Višji in nižji, gospod in sluga so se obdarovali med seboj, in tudi javni uradniki so dobili darila. V teku časa se je razdeljevanje daril prelozilo na božič. Spočetka je ostalo omejeno le na odrasle. Otroke so pričeli v Nemčiji obdarovati prvič pod vplivom reformacije v 16. stoletju,

toda takrat se darovi niso dajali ob božiču, niti ob novem letu, temveč na predvečer sv. Nikolaja. Pozneje še-le so se med Nemci vdomačili darovi, ki jih je prinesel božični Jezušček, in sicer prvotno v takozvanih »Kristovih bremenih«, to je v culicah, v katerih poleg igrač ni smela manjkati tudi palica. Iz nekega opisa iz le. 1571. je razvidno, da so obstojali darovi v teh culicah iz peterih stvari: denarja, peciva in sladkarij, obleke, knjig in pisemskih potrebščin ter palice. Ti darovi so bili že v starih časih obilni. Pozneje so darovali v skledah. Še le v prvi polovici 18. stoletja pa so svedočbe, da je božični Jezušček prinesel darove na mizo.

Zimska potovanja v Italijo. Italijanski krogi se trudijo, da bi letos tako kot druga leta privabili čim več tujcev v Italijo. Sicilija je sicer druga leta polna tujcev, letos pa vse izostaja. Luskusni vlak, ki vozi v Neapelj iz Nemčije, je p išel te dni skoraj prazen. Tujci se raje zadnje čase mudijo v južni Španiji, kjer je zima ravno tako mila kot v Siciliji in južnih laških mestih.

Poplave v Po en'u. Iz Kolina poročajo, da je narastla voda napravila v Porenju veliko škodo, zlasti pa v krajih Leichlingen in Quiden. Voda je udrla v stanovanja in hle e. Graditi morajo zasilne jezove in mostove.

Telefonska in brzojavna poročila.

OTVORITVENA SEJA GORIŠKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Gorica, 11. januarja. Danes se je ob 10. uri dopoldne ob priliki otvoritve zasedanja goriškega deželnega zbora vršila sveta maša, katero je daroval stolni prošt monsignor Faidutti. Pri sveti maši so bili navzoči vsi poslanci S. L. S. ter nekateri poslanci Italijanske narodne stranke. Ob 11 uri 20 minut se je otvorila seja deželnega zbora. Navzoči so bili polnoštevilno poslanci S. L. S. ter Italijanske narodne stranke, kneznadškof dr. Sedej se je opravičil. Dež. glavar pl. Pajfer otvori sejo, pozdravi navzoče poslance in naznaní, da so poslanci Italijanske ljudske stranke odložili mandate slovenski liberalni poslanci pa so naznanili, da se sej ne morejo udeleževati. Zastopnik vlade, okr. glavar Rebek je v Italijanskem in slovenskem jeziku deželni zbor pozdravil, naglašal, da je vladi materialna in moralna dobrobit dežele zelo pri srcu in se v zelo toplih besedah spominjal 70-letn'ce deželnega glavarja pl. Pajferja, kar se je zelo opazilo. Glavar je na to naglašal, da se je po 15 mesečnem preteku deželni zbor zopet sešel, da reši za deželo važne zadeve. Treba bo velike nesebičnosti trdne volje in energije, da se bednemu ljudstvu pomore. Konča s trikratnim Ziv'oklicem na cesarja, čemur se poslanci navdušeno odzovejo. Danes popoldne ob peti uri se vrši zopet seja, dnevni red se pa v toliko izpremeni, da se verifikacija nekaterih mandata ov Italijanske ljudske stranke od dnevnega reda odstavi, ker so ti poslanci itak svoje mandate odložili.

GLASOVI O NOVIH AVSTRIJSKIH DREADNOUGHTIH.

Dunaj, 11. januarja. Po Dunaju se razširja govorica, da se je osnoval fin. konsorcij, ki hoče naročiti zgradbo več novih dreadnoughtov, katere bi potem mornariška uprava prevzela. Merodajni mornarški krogi pravijo, da jim o tem konsorciju ni ničesar znanega.

DVEKRONSKI DENAR.

Dunaj, 11. januarja. »Deutsches Volksblatt« poroča, da se v kra'kem začne kovati dvekronski denar in sicer za 50 milijonov kron vsega skupaj. Kosov po 2 K bo cirkuliralo v Avstriji 70 odstotkov, na Ogrskem pa 30 odstotkov od te vsote.

CELO ROBBINO. POTFM PA SEBE ZASTRUPIL.

Osek, 11. januarja. V občini Podgorica je pekovski mojster Mahovac neko iz deset oseb sestojajo družino zastupil na dan, ko je ena hči iz te rodbine praznovala s svojci svojo zaročilo. Pek je namreč med kruh zamesil strup iz maščevanja, ker ga je bila imenovana hči odklonila. Ko so peka zaprl, se je sam zastrupil in umrl.

DVA POŽARA NA DUNAJU.

Dunaj 11. januarja. Danes zjutraj so zapazili požar v palači nadvojvode Friderika. Ogenj je moral že včeraj ponoči v sobah nadvojvodove hčere nadvojvodinje Izabele neveste princa Jurja bavarskega, izbruhnuti. Ogenj je prežgal tla, ki so se zjutraj udrla in zagrmela v prvo nadstropje. Požarna brambha je imela jako težavno nalogo, veliko dragocenega pohištva je pogorelo. Nadvojvoda se je nevesto zjutraj prepeljal iz Monakovega nazaj na Dunaj in

so ga že na kolodvoru o požaru obvestili. — Obenem pa je izbruhnil požar tudi v hlevih posestnika voz Moserja, tudi bližnje hiše so bile v nevarnosti. Neke hiše, kjer sta se nahajala dva otroka nekega branjevca, se je ogenj že p ijel; nek policist je v hišo vlomil in otroka z nevarnostjo lastnega življenja rešil.

FRANCOSKA MINISTRSKA KRIZA.

Pariz, 11. januarja. Dozdaj ni še prav nič gotovega, kdo prevzame vodstvo novega kabineta. Nekateri so za Delcasséja, njegov veliki nasprotnik Clemenceau pa je Fallièresu odsvetoval od tega imenovanja, ker bi Delcassé razburil internacionalno javnost. Radikalni socialisti bi hoteli imeti Comba, toda večina ne mara, da bi se v sedanjih kočljivih časih kulturni boj poostiril zoper Clemenceau pa delajo prijatelji bivšega ministrskega p edsednika Caillauxa. Clemenceau pa je tudi nasprotnik maroške pogodbe z Nemci. Največ upanja ima Dupuy, ki je zmeren in vsem strankam simpatičen.

Bero'n 11. januarja. Nemško časopisje sprejema vest o imenovanju Delcasséja za ministra zunanjih poslov polnojnoma mirno. Pričakuje se, da Delcassé ne bo začel »desperadne« politike.

London, 11. januarja. »Daily News« sodi, da zoretni pojav Delcasséja na mednarodnem pozorišču ne pomeni nič dobrega.

Pa iz, 11. januarja. Kot naslednji Cailouxa se imenujejo v zadnjem času Delcassé, Millerand, Briand, Poincaré, Bourgeois, Clemenceau.

Z BOJIŠČA.

Trpo is, 11. januarja. (Offic.) Rekognosicijske patrulje konjenitstva so jugo-vzhodno od Ain Zarc zapazile arabske čete. Med Turki in Arabci se pojavljajo hudi spori, Turki konfiskujejo o imetje Arabcev, ki se nočejo vojski pridružiti in jim palijo hiše. Iz Tunisa se pričakujejo karavane z živili. Iz Fezana so prišli datlji. Več a kolona Italijanov je rekognoscirala okoli Gargeša, a ni našla sovražnika. Pač pa je polk »Firenze«, ki je imel seboj topništvo, blizu Bir-Tabrasa. B.R. Akabe in Bir-Edima zapazil veliko Arabcev, ki so iz velike daljave na polk brez vspeha sreljali.

O POŽARU »EQUITABLE« - PALAČE.

New York, 11. januarja. Vse police zavarovalne družbe »Equitable« so zgo-rele, toda družba ima knjige. Ne ve se, kaj se je zgodilo z akcijami in obligacijami, ki se nahajajo v kletih zgorlega poslojja in ki imajo vrednost okoli 1000 milijonov dolarjev. Ognjegasci poizkušajo namreč v kleti prodreti, a ne morejo, ker je vsled silnega maza, ki zdaj v New Yorku vlada, voda iz brizgala vsa zmrznila in led zapira dohode v kleti. — »Equitable« ima tudi podružnico v Avstriji na Dunaju, a ta ne sklepa novih zavarovanj, temveč le likvidira obstoječa. Sicer pa so vse zavarovalne pogodbe »Equitable«, sklenjene v Avstriji, nahajajo na Dunaju, vsled česar se zavarovancem ni treba ničesar bati.

Temejni svetovnega jezika.

Piše Jakob Kovačič.

Nahajajoč se v družbi slovenskih razumnikov, sem imel že večkrat priliko napeljati pogovor na pomožni mednarodni jezik, skušajoč s tem dognati, kaj se sploh o tej zadevi misli in kako se jo presoja. Rezultat tega »porkanja« pa je bil po navadi negativen. Žel sem, če že ne zasmehovanje — pomilovalne poglede, češ, ta človek je ali neveden ali pa celo omejen utopist. Kakega resnega razmotrivanja nisem dosegel, pa ga, uvidevši, da imam opraviti z ljudmi polnih, že davno po zgodovini ovrženih predsodkov, tudi sam nisem več želel. V svoji osamljenosti, iskajoč resnice, poduka in razvedrila sem se vedno bolj poglobljal poleg raznih študij, posebno v slovstvo, tičoč se problema o pomožnem svetovnem jeziku. In danes sem trdno prepričan, da je možno tak jezik sestaviti — če že ni sestavljen! — in ga tudi upeljati. Pri tem je pa dobro razločevati dve reči: prvič idejo kot tako v obče in v drugi vrsti rešitev problema tega jezika.

Ne gre se za jezik, ki bi izpodrinil obstoječe narodne jezike, ampak le za neki pomožni idijom, katerega bi moral zna i vsak bolj izobražen človek, oziroma vsak, kdor bi se hotel šteti k bolj izobraženim in bi služil zgolj le sporazumevanju med ljudmi različne narodnosti, torej duševnemu občujanju v besedi in pismu, nikakor pa ne bi se smel rabiti — vsaj ne zlorabiti! — za urevanje pesniških umotvorov, kajti

tukaj učinkuje na človeka bolj čustvo, mednarodni jezik pa bi bil le jezik razuma in logike.

Da je tak umetni jezik mogoč, je dokazal Volapük; da se pa morajo v to svrhu porabiti ne umetni, ampak naravni jezikovni elementi, je učil Esperanto. Iz kritike obeh sistemov, iz nedostatkostij, ki so se s časom pojavile in končno iz rezultatov zgodovinskega razvoja se je dognalo, kako se ima cel problem postaviti na rodovitno, znanstveno praktično podlago ter ga odtegniti samovoljnosti posameznikov.

V to svrhu so ustanovili leta 1900. povodno svetovne razstave v Parizu »delegacijo za uvedbo mednarodnega jezika«, ki je do leta 1907. že štela 310 po celem svetu raztresenih znanstvenih, trgovskih in športnih družb in 1250 vseučiliških profesorjev svojim udom. Medtem sta njena tajnika prof. dr. Couturat in dr. Leau v Parizu proučevala razne stare in nove projekte pomoznih mednarodnih jezikov ter spisalala zgodovino in kritiko vseh tozadevnih načrtov v velepučnem delu: »Histoire de la Langue universelle«, obsegajočem 600 strani.

Meseca julija 1907 je izvolila imenovana delegacija strokovni odbor s petnajsterimi člani, da se skupno predloži predloženi načrti in da se ukrene v tem oziru kaj pozitivnega. Odbor je meseca oktobra istega leta priredil pod predsedstvom svetovnoznanega učenjaka prof. W. Oswalda iz Lipskega v »College de France« celih 18 sej. h katerim so imeli pristop tudi izumitelji svetovnih jezikov, da bi ti-le zagovarjali svoje proizvode. Rezultat teh skupnih posvetovanj je bil pod imenom »Ido« popravljeni in spopolnjeni Esperanto, ki je v bistvu osnovan po sledečih načelih:

a) Nahaja se besedni zaklad, ki je že mednarodni; ta obstaja deloma iz starih, po največ latinskih elementov, deloma so to produkti modernega kulturnega žitja, ki zaznamuje nove proizvode in iznajdbe vedno bolj z mednarodnimi izrazi. Tako dobimo potom izbiranja teh skupnih elementov že neki skupni jezik in preiskovanja so dognala, da je približno 40 odstotkov besedij (5500 korenk) skupnih v glavnih evropskih jezikih (nemški, angleški, francoski, italijanski, ruski in španski) torej znane okroglo 400 milijonom ljudij; 76 odstotkov besedij (korenk) pa je skupno blago peterih ali vsaj čveterih narodov, t. j. približno 300 milijonov. Na ta način se more težavnost umevanja kakega mednarodnega jezika na neki minimum zmanjšati; izbrati se imajo namreč vedno isti elementi iz naravnih jezikov, ki jih najlažje razume največje število ljudi. Na podlagi tega spoznanja je formuliral profesor dr. Oton Jespersen iz Kopenhagna sledeče načelo: »Najboljši mednarodni jezik je tisti, (ki nudi največjemu številu ljudij največjo lehkoto), ali bolj slovenski povedano: ki je za največje število ljudi (evropske kulture) v resnici najlažji.« Kar se torej tiče besednega zaklada, ni bilo ga treba šele iznajti, ampak ga le izbrati, izluščiti iz narodnih jezikov.

b) Zakoni izgovaranja pa se dobijo potom primerjajoče fonetike, za koje je mnogo teoretičnih in praktičnih poizkusov na razpolago.

V alfabetu je bilo zopet gledati na to, da se vzamejo taki glasniki in črke, ki so za največje število Evropejcev najlažje. Seveda se tukaj ne sme pretiravati, da bi se, kakor je to storil Volapük, na ljubo izvenevropskih narodov izločili važni glasniki, n. pr. r, ker bi se moralo vsled tega mnogo dobro znanh mednarodnih korenk do nepoznatnosti popačiti. Gre se le za skupni jezik za pripadnike evropsko-amerikanske kulture.

Posebna znamenja pri črkah, na primer za naglas ali strešice, se seveda ne smejo vpeljati, da se more jezik povsod tiskati, s strojem in z roko udobno pisati in iz ene dežele v drugo brzojaviti: to je dovedlo preiskovalni odbor do tega, da je sprejel latinsko-angleški alfabet v »Ido«. Bistveno je tudi, da se glasniške skupine tako tvorijo, da se ne kupičijo soglasniki, ker bi tako trpela blaglasnost in izgovarjanje jezika. V prvem oziru, namreč glede črk brez posebnih znamenj, ne odgovarja Esperanto, v drugem zastran kupičenja soglasnikov pa tudi Idiom Neutral ne ugaja zahtevam, ki se imajo staviti zastran mednarodnega jezika. Dognati pravo načelo in ga praktično izvršiti se je šele posrečilo

osnovateljem jezika »Ido«, pri čemur so seveda uporabljali vse prednosti in vrline najboljših sistemov (načrtov).

c) Zmešnjavi nasproti, ki jo nudijo naravni jeziki, je v slovnici zahtevati pravilnost in enostavnost. Vsaki nepotrebnosti se je izogniti, posebno radi tega, ker se vsled mnogolichnosti oblik ne da doseči stroga mednarodnost končnic. Mednarodnost se nahaja v načelih in pravilih, medtem ko se morajo končnice aprioričnim potom izbrati. Toda nekoliko se tudi tukaj more ozirati na narodne jezike, da jih mednarodni jezik nadkriljuje ne le zbog svoje logične, jasne osnutbe, ampak tudi z ozirom na blagozvočnost.

Največje važnosti je pa pravilnost in jasnost v besedotvorju (Derivation); tudi tu se gre le za to, da se uredijo neurejeni začetki, nahajajoči se že v narodnih jezikih. Cela, jako enostavna izvajalna teorija sloni na načelu »obratnosti« (Reversibilität), ki pravi: »Vsaka izpeljava se mora dati obrniti, tako namreč, da, ako se na podlagi kakega pravila preide od kake besede na soroden pojem, se potom nasprotnega postopanja dospe od izpeljane zopet, k prvotni besedi (nazaj). To velevažno načelo je odkril imenitni logik dr. Couturat ter se je v jeziku Ido dosledno izpeljalo. Na podlagi tega dobimo precizni, znanstveno praktični jezik, ki združuje lahko priučljivost in uporabnost z resnično lepoto.

V naslednjem podam zanimajočim se kratek primer jezika Ido ter porabim v to svrhu obče znano besedilo »Očenaša«:

Patrō nīa, qua esas en la cielo. Tua nomo santigesez. Tua regno advenez. Tua volo facesez tale sur la tero quale en la cielo. Donez a ni cadie la omnadia pano! A ni pardonez nia ofensi quale anke ni pardonas a nia ofensanti. Ne duktez ni aden la tento, ma liberigez ni de la malo.

Pojasnila: la je določna členica za vse spole in števila. — o je končnica samostalnikova v ednini in — i v množini. — as je sedanjikova oblika glagola, — ez pomenja velelnik in želelnik. — a je končnica pridevnikova oziroma pridevkova ter je nepremenljiva. Nedoločnikova končnica pa je naglašena — ar: esar: biti; skribar: pisati. — e znači prislov, kakor v mnogih slučajih tudi v slovenščini, n. pr. Franc boljše čita nego Janez, Ido: Franc lektas plu bone kam Janez.

Utegne kdo vprašati: Kaj pa z Esperantom? Odgovor: Jezik, ki ima kakor Esperanto knjigo »Fundamento«, vsled katere se na večne čase ne sme popraviti, katerega oblika je za vedno določena, ne more uspevati v današnji, po napredku hrepeneči dobi. Njegova usoda je že zapečatená! Trezni znanstveniki in drugi se obačajo od njega proč ter propagirajo Ido. Le-to dejstvo pojasnuje hiter napredek tega jezika, kajti danes po štirih letih svojega obstoja se nahaja že 15 deloma dvojezičnih, deloma le mednarodnih časopisov, ki razširjajo in rabijo Ido. Tudi katoliški duhovniki imajo že svoj list: »L'Anuncilo«, ki ga urejuje opat Doudou, Secqueville en-Bessin, Calvados, Francosko.

»Idanci« imajo že deloma slovarje za znanstveno terminologijo, n. pr. za matematiko, medicino, tehniko, kemijo, biologijo, farmacijo in druge panoge. — Ob priliki še kaj več.

Pripomnja: Pisec tega članka izda v kratkem »Učno knjigo pomožnega svetovnega jezika Ido«.

Zelo koristno

je, ako v otroški sobi nikoli ne manjka Scottove emulzije. Otroci radi zavžijejo ta smetanast izdelek in celo s takim veseljem, da ga sami zahtevajo.

SCOTTOVA EMULZIJA

je prav izborna olajšujoče sredstvo proti

dražljivemu kašlju

in mnogokrat preizkušeno varstvo pri večkratnem prehlajenju naših malih. Pri nakupu naj se zahteva izrečno Scott-ovo emulzijo. Znamka »Scott«, ki je že nad 35 let vpeljana, jamči za dobroto in učinek.

Cena izvirni steklenici K 250, 2693 Dobl se v vseh lekarnah.

6

Mnenje gospoda dr. Fr. Slavika v Zdicu.

Gospod J. Serravallo!

Trst.

Po treh letih praktičnih preizkušenj, si dovoljujem naznaniti Vam, da sem dosegel z Vašim Serravallovim Kina-vinom z železom jako dobre uspehe, posebno pri oslabeledih in bledečastih otrocih, in da ga od takrat ponovno pripisujem.

Zdic, v decembru 1909.

Dr. Fr. Slavik.

! Ako še niste, pošljite naročnino! !

Meteorološki poročilo.

Višina n. morjem 3062 m, sred. zračni tlak 736.0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Predznaka v 24 urah v mm
10	9 zveč.	738.3	2.0	sl. zah.	megla	
11	7 zjutr.	43.3	2.0	sl. ssvzh.	megla	4.9
	2 pop.	46.9	0.7	sr. jvzh.	oblačno	

Srednja večerajšnja temp. 4.3 norm. 2.7°.

Lokal

se odda po nizki ceni na Dolenjski cesti št. 50, nasproti Rakovniku. 116

DRAGAN ŠKAPIN,
ODVETNIŠKI KANDIDAT

MALČI ŠKAPIN ROJ. OGRINC

POROČENA.

LJUBLJANA

GRAHOVO

10. JANUARJA 1912.

110

Brez vsakega drugega obvestila.

120

Naš preljubljeni soprog, oče, sin, brat, stric in svak, gospod

Mihael Palčič

višji oficijal

je v sredo ponoči ob pol 11. uri v 49. letu starosti mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb predragega rajnika bode v petek, dne 12. januarja ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Hilšerjeva ulica 7 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 11. januarja 1912.

Stanislav in Rudolf, sinova.

Marija Palčič, soproga.

I. slov. pogrebni zavod Jos. Turk.

RAZPIS

stavbe novega šolskega poslopja za dvorazredno ljudsko šolo v Stranjah pri Kamniku.

115

1. Zidarska dela . . .	16178— K	6. Kleparska dela . . .	75091 K
2. Kamnoseška dela . . .	1714.02 "	7. Pleskarska dela . . .	439.12 "
3. Tesarska in krovskadela	4757.79 "	8. Sobnoslikarska dela . . .	90.49 "
4. Mizarska dela . . .	1733— "	9. Steklarska dela . . .	371.55 "
5. Ključavničarska dela . . .	3167.12 "	10. Pečarska dela . . .	498— "
		11. Notranja oprava . . .	1500— "

Ponudbe naj se vpošljejo pismeno na krajni šolski svet v Stranjah — ali za posamezna dela — ali tudi za celo stavbo. — Ponudbe naj se vpošljejo do 10. februarja 1912. Troškovnik in načrti so na razpolago v župnišču v Stranjah. Kdor bo delo sprejel, bo položil 5% vadij. Krajni šolski svet si pridrži pravico oddati dela, komur hoče.

Stranje, dne 9. januarja 1912.

Jos. Cegnar,

predsednik krajn. šolsk. sveta.

IZPELJAVA
vseh poslovnih transakcij. - Izdajanje čekov, nakaznic in **KREDITNIH PISEM**
za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

C. KR. PRIVIL. BANČNA IN MENJALNIČNA DELNISKA DRUŽBA
Ako. kapital: 40,000.000 kron.
Rezervni zakladi: 17,000.000 kron.
Osrednja menjalnica:
„MERCUR“ DUNAJ I., WOLLZEILE 1.
Podružnice: Baden, Goska Kamnica, Ceska Liza, Brno, Gablonz, N. Grasiitz, Krakov, Litomerice, Moravski Zumberg, Müdling, Meran, Novi Jicin, Pizen, Praga, Liberec, Teplice, Senov, Dun. Novomesto, Cvilava.

NAKUP IN PRODAJA
vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk i. t. d., i. t. d.
Zavarovanje proti izjubi pri izrejanjih srečk in vredn. papirjev
Prospekte in cenike premij zastoni in franko.

Občinske volitve na Dvoru.

Iz Dvora pri Žužemberku se nam piše: Nekaj dni pred volitvami, ko si je bil tukajšnji liberalni generalissimus, Štipko Jelenec, vsled velikih uslug, ki so mu jih izkazovali pri lovu na pooblastila mnogi njegovi privrženci v žužemberški, ajdovski in topliški občini, popolnoma svest gotove zmage, je čutil potrebo, to svoje najslajše upanje že naprej razodeti širnemu svetu in je dal samozavestno pisati v »Slov. Narodu«: »Ako bodo volitve svobodne, bodo zmagali neodvisni kmetje.« Da je pri tem mislil predvsem nase, je razumljivo, saj je njegova kmetija najbolj »neodvisna«, ker je nikjer nima, če se morda ne šteje za kmeta vsled »vzornega« šolskega vrta, kjer pa gospodari nad solato, krompirjem in zeljem samo par krevljastih in starikavih drevov.

Neodvisnost teh »kmetov« in njihovih agitatorjev in volivcev se je pa tudi zares vseskozi sijajno in dosledno kazala. Najprvo so hoteli biti nedovisni od resnice. Zato so agitirali s samimi lažmi, ki so tembolj rastle in se debelile, čimbolj se je bližala volitev. Naj omenjamo le nekatere. Njihovo glavno agitacijsko sredstvo so bile go-rostasne laži o vodovodu. Prejšnji občinski odbor je bil namreč sklenil prošnjo na visoki deželni odbor, da bi se vodovod, namenjen Suhu Krajini, podaljšal še mogoče tudi v dvorsko občino, kjer naj bi dobile vodo vasi, ki bi se zanjo izrekle in bi bile pripravljene prispevati h tozadevnim stroškom. Kdo more po pameti takemu sklepu ugovarjati? Da, kdor je gledal strašno trpljenje in gorje nekaterih vasi ob lanskem suhi, ta mora reči, da bi bilo naravnost brezvestno od občinskega odbora, ako ne bi bil porabil ugodne prilike, da se morda enkrat temu zlu odpomore. In kaj store naši neodvisniki? Niti črhnilo niso prej o vodovodu, dasi je bil omenjeni sklep storjen že spomladi, a ko je bila razpisana volitev, so začeli naenkrat brezvestno hujskati volivce, češ, da hoče naša stranka z vodovodom občino zadaviti. Nihče še ne ve, če bo sploh kaj z vodovodom in zlasti nihče še približno ne ve, koliko bi morali prizadeti prispevati, a neodvisniki so vedeli vse natančno: da bo vodovod za nič, ker so ob zadnji suhi vsi tisti studenci, ki jih mislijo zajeti, usahnili, da bo dvorska občina zavoljo njega prišla na kant, da bodo vsi gruntni prodani itd. Pri stroških so šli vedno višje, čim bližja je bila volitev. Najprvo so trdili, da bo vsakdo moral plačevati po 10 K na leto, potem, da bo občina morala plačati kar cel milijon kron, nato dva, slednjič tri milijone. Da je bilo ljudstvo grozno zbegano in razburjeno po teh lažeh, je razumljivo, in nekatere vasi ob Krki so kar v celoti prestopale v liberalen tabor. Ko pa je žužemberški g. kaplan na večernih shodih po posameznih vaseh volivcem pojasnjeval to zadevo in razkrinkaval liberalne laži, so se ljudje prijemale za glavo in se čudili, kako morejo tako lagati možje, ki hočejo, da bi jih volili v odbor.

Najlepše pa se je pokazala liberalna neodvisnost neposredno pred volitvijo. Ker so generali vedeli, da s svojimi kandidati ne morejo loviti volivcev, zato niso hoteli s svojo listo do zadnjega na dan, temveč so ljudi slepili, da bodo volili najuglednejše možje, večinoma tiste, ki jih je imela na svoji listi naša stranka. Po vaseh so kar enostavno vse izkaznice in glasovnice volivcem pobrali, in sicer zgodaj zjutraj. Pri Klincu so imeli potem celo pisarno, kjer so popisovali glasovnice, da so jih prsti boleli, toda ne s kandidati, s katerimi so prej agitirali, temveč z onimi, ki so jih generali sami izbrali.

Dasi je bilo torej od liberalcev vse storjeno za »svobodne« volitve v Jelenčevem smislu in dasi je bilo v nedeljo pred volitvami na liberalnem shodu pri Klincu toliko pijače, še več pa obljubljenega za slučaj zmage, so vendar Jelenec in njegovi »neodvisni kmetje« na celi črti žalostno propali. Odkrito povemo, da smo se v ožgled takih sredstev, s katerimi je delala liberalna stranka, resno bali. Dan volitve je bil vroč. Kaj takega ljudje še ne pomnijo. Že precej pred začetkom volitve so dohajali volivci v velikih gružah ter se takoj usavljali v dveh nasprotnih taborih. Napetost je čimdalje bolj narasčala. Sreča, da je bilo vse žužemberško o-ožništvo komandirano h nam za asistenco, drugače bi bilo prišlo gotovo do krvavih spopadov. Malokdo, ki je volil, je šel domov, vsak je hotel še kaj pomagati svoji stranki ali vsaj čakati izida. Udeležba je bila velika. Od 8 do 12. ure je bil določen volilni čas, a volilo se je še po 2. uri popoldne, ker niso

mogli vsi na vrsto. Agitacija in organizacija je bila na obeh straneh izpeljana do skrajnosti. Dokaz temu silno kratek skrutinij. Ob štirih se je pričelo šteti glasove, ob pol osmih je bilo vse končano. Ni čuda, saj je bilo v posameznih razredih in podobčinah komaj po 3 do 5 razcepljenih glasov, drugo je šlo vse ali po naši ali liberalni listi. Uspeh za nas naravnost presenetljiv. V prvem razredu niso liberalci niti polovico naših glasov dosegli, v drugem smo jih posekali za 27, v tretjem, ki so ga liberalci imeli takorekoč že za osvojenega, pa za celih 94 glasov. Primeroma enaka je bila naša zmaga tudi v obeh podobčinah.

Ko se je izvedel izid, je bilo veselje naših nepopisno. Bolj veselih praznikov že z lepa nismo imeli. Vse je govorilo le o zmagi: »Fest smo jih dali; če bodo pa volitve ovrgli, jih bomo pa še bolj.« Toliko bolj puste praznike so imeli liberalci. Štipko je mislil, da bo praznoval svoj god kot občinski oče, pa je jokal nad žalostnim pogoriščem.

Za naše ljudske odre na deželi. Ravno kar sta izšla dva nova zvezka »Zbirke ljudskih iger«, 18. in 19. snopič, ki obsegata lepo zbirko iger, med katerimi se v prvi vrsti odlikujeta dva izvorni igrji za ženske vloge, in sicer: »Junaške Blejke« in dr. L. Lenardova drama »Dekla božja«. Poleg teh dveh obsega knjižnica tudi štiri igre za moške vloge, in sicer: »Pijavka«, »Skritven zaklad«, »Rešitelj« in »Kmet in avtomat«. O teh igrh bomo v kratkem obširneje izpregovorili. Istodobno opozarjamo vnovič tudi na 17. zvezek te zbirke, ki obsega znano igro za moške vloge »Dimež, strah kranjske dežele« in dve igri za ženske vloge: »Oh ta Polona« in »Prisiljen stan je zaničevan«. Knjižico je založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Napoved o osebnih dohodnih bo treba tekom tekočega meseca podati davčnim oblastem. Ob tej priliki opozarjamo vsakogar, da se ravna po navodilih knjižice: »Žun, Osebna dohodnina«. Četrto poglavje zakona z dne 25. oktobra 1896, št. 220 drž. zak., o neposrednih osebnih davkih s pojasnili, zadevnimi določbami c. kr. upr. sodišča in raznimi vzorci, ki stane 1 K 20 vin., s poštnino 1 K 30 vin. ter se dobi v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Pri sestavljanju osebno-davčne napovedi, ki se mo a v teku meseca januarja predložiti davč. oblasti, bo ta knjižica vsakomur izborna služila. Olajšala bo delo in prihranila s svojimi praktičnimi navodili marsikaj na davčnih izdatkih. Malokomur so znane določbe glede dovoljenih odbitkov, katerih v napovedi ne upošteva in zato ni deležen gotovih olajšav.

Glede novega brevirja naznanja »Katoliška Bukvarna« častiti duhovščini, da izide novi brevir (idealni brevir) popolnoma preurejen v smislu odloka sv. očeta »Divino afflatu« z dne 1. novembra 1911 v štirih tankih priročnih zvezkih (takozvani »Ideal Brevier«) tekom meseca marca 1912. Temu bo sledil v najkrajšem času brevir v drugih priljubljenih oblikah, in sicer najprej v 12°, zatem v 48° in nato v 18°; istotako tudi diurnale v 48° in 24°. Tekom nekaj tednov izide celoten ponatis novega psalterija v enem zvezku, in sicer v priročni obliki 18°. Enotno (v enem zvezku) izide psalterij tudi v obliki 48° in 4°. Besedila misalov se zgoraj citirani papežev odlok prav nič ne dotika in ostanejo misali neizpremenjeni.

Slovenska kuharica Magdalene Pleiweislove. Šesti natis priredila S. M. Felicita Kalinšek, šolska sestra in učiteljica »Gospodinske šole« v Ljubljani. — Ta naša najboljša knjiga kuhinjske umetnosti je za vse slovensko ženstvo, izbrano in preprosto, neprecenljive važnosti. Slovenska žena, ki hoče biti dobra gospodinja, te knjige ne bo mogla pogrešati. Brez nje bo nemogoče se v kuhinjstvu dobro izvežbati. »Slovenska kuharica« uči, kako jedi okusno pripravljati, obenem pa daje navodila, kako cenovno kuhati in varčevati, kar je dandanes za gospodinjstvo najbolj važno. Obenem pa je v »Slovenski kuharici« toliko na izbero, da ustreza vsakemu gospodinjstvu, obsežnemu in skromnemu. Velika izdaja (nad 600 strani z 18 finimi tabelami, K 5-20, vezana K 6—) Okrajšana izdaja (okoli 350 strani) K 3—, vezana K 3-60. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Gospodinjstvo. Navodilo za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Šolam in gospodinjstvom sestavila S. N. Lidvina Purgaj, voditeljica »Gospodinske šole« v Ljubljani. Cena K 2-20 vezana K 2-80. Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Danes ni mogoče voditi gospodinjstva, naj bo veliko jali mahno, brez primerne gospodinske izobrazbe. To izobrazbo si pridobi naše ženstvo v obilni meri s pomočjo te jasno in poljudno ter praktično sestavljene knjige, ki uvaja naša dekleta in žene v vse pa-

noge gospodinjstva, jih uči, kako gospodinja najbolje izbija in kako primore k rasti in sreči doma.

— Prijatelje našega lista prosimo, da agitirajo za nove naročnike. Mnogo je še slovenskih hiš, gostiln in trgovin, kamor zahajajo naši omissljeniki, a še niso naročene na »Slovenca«. Agitirajte za nove naročnike!

Kavarna

se takoj odda v najem. Ponudbe pod »KAVARNA« na upravo »Slovenca«.

Prodajalko

papirne stroke se sprejme takoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Poštenost«.

Lepo stanovanje

tri sobe, kuhinja in pritlikline se odda za februar-termin. Naslov pove uprava »Slovenca«.

„Mars“ Ivándska grenčica

je prvovrstno čis lino sredstvo. Njen odnos je grenkoslan, ne neprijeten in se tudi otrokom dopade.

Glavni zastopnik za Kranjsko: Franc Schantel, Ljubljana, Frančiškanska ulica.

Skladišče v Ljubljanskem javnem skladišču Krisper-Tomažič, društvo z o. j. 3583

Išče se posojilo krog

20000 kron

proti vračilu v enem letu in z zelo ugodnimi pogoji. Varnost: vknjižba na prvem mestu obsežnih stavbišč krog 37000 m², od katerih je krog 15000 m² že odmenjenih za odkup po državni železnici; odkupnina se predvsem porabi v odplačilo posojila. — Posebno ugodna priložnost za stavbinske podjetnike. — Ponudbe sprejema upravnistvo lista pod šifro: »Domačinu pomagaj domačin!«

Srečke v korist „Slov. Straži“!

Prihodnje zrebanje že 14. januarja, glavni dobiček 100.000 frankov. Nadaljnje zrebanje 1. februarja, glavni dobiček 200.000 frankov.

Mesečni obroki po 3 krone, 4 krone 75 vin., 6 kron 25 vin. itd.

Pojasnila daje in naročila sprejema za »Slovensko Stražo« g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

Varčne gospodinjje!

Dočim daste za vsa druga otročja redilna sredstva 1 do 3 K, velja »SLADIN« ali dr. pl. Trnkóczy-ja »SLADNI ČAJ« 1 zavojček z 1/2 kg samo 50 vin. Na tisoče otrok ga zavziva z najboljšim uspehom. — Glavne zaloge v Ljubljani lekarna Trnkóczy, zraven rotovža; na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: VIII, Josefstädterstrasse 25; III, Radetzkyplatz 4; V, Schönbrunnerstrasse 19; v Gradcu, Sackstrasse 3. Razpošiljanje po pošti. — Prva največja eksportna trrdka. — Preizkušeno lekarniško blago. — Drogliške cene. — Mastin za živinorejce. — Telefon št. 190.

Berlitz-eva jezikovna šola

Otvoritev tečaja v Ljubljani in okolici. Za gospode in dame.

Francoski učitelji iz Francije. — Angleški učitelji iz Anglije.

Le narodne in akadem. izobražene učne moči. Vsak učitelj (ki mora biti rojen Francoz ali Anglez) poučuje po staroslovesnem načinu »Berlitz« izključno v svoji materniščini in brez prevajanja. Od 1. ure govori in čuje učence le jezik, ki se mu hoče priučiti.

Tem potem se javlja, da otvori ravnateljstvo tudi za Ljubljano in okolico

== francoski in angleški tečaj ==

Da se tu seznanj način Berlitz, se bo prihodnji petek, dne 12. jan. 1912 vršila javna poskusna ura

za francoščino in sicer v salonu »Grand hotela Union« v Ljubljani ob 1/2 9. uri zvečer za dame in gospode. — Vstop je prost in neobvezen; po pokusni uri bo mons. L. Duffort interesantom na razpolago ter jim dajal vsa zažljena pojasnila ter sprejemal tudi prijave za tečaj. Pouk se prične takoj. Osnovni temelj za začetnike, konverzacija za napredujoče. Literatura in trgovska korespondenca.

Dame in gospodje! Zupomni naj si vsak posebno da sme poučevati vsak učitelj le v svoji materniščini, s čimur je učencu zajamčen čist naglas v tujem jeziku.

Legvartov

Koledar

za kmetovalca

za leto 1912 je izšel

z izvrstno in koristno vsebino, vezan v usnj. platno. 3724

Cena koled je K 1-60, s pošto K 1-80 in se naj blagovoli denar naprej poslati. Pri 13 i tfs. se da zreg za nameček. Naroča naj se kot navadno pri Ivanu Bonačen v Ljubljani nasproti glavne pošte.

Posestvo

z velikimi poslopji, vinskimi kletmi, skladišči itd., se takoj pod ugodnimi pogoji proda. Posestvo je za vsako vee-obrt pripravno, v predmestju Ljubljane. Ponudbe: L. Tomažič prej J. C. Juvančič, Spodnja šiška.

Šivilja

le za popravila bluz in hišnih halj, lične postave, sigurnega značaja, večča slovenskega kakortudi nemškega jezika se sprejme takoj za modno trgovino. — Pismene ponudbe z natančno navedbo o dosedanjem in prejšnjem službovanju pod šifro: »Modna trgovina« sprejema uprava lista.

Skladišča

velike vinske kleti in drugi prostori se oddajo takoj v najem. Vpraša se pri L. Tomažiču, prej J. C. Juvančiču v Spodnji šiški.